
Nejsem rasista, ale...

Vendula Heroutová

Gymnázium a SOŠPg Čáslav

„Nejsem rasista, ale...“

„Ale. Takže jsi...“

Žijeme ve 21. století. V době, kdy se nejen věda a technologie, ale i společnost vyvíjí až překvapivou rychlostí. Setkávat se dennodenně s projevy diskriminace a přihlížet tomu, jak lidé jako my čelí posměchu kvůli své víře, přesvědčení, nebo dokonce vzhledu a původu, je i přes to stále krutou realitou.

Rasismus je jedním z nejdiskutovanějších témat moderní doby, ačkoliv jeho kořeny sahají hluboko do historie naší civilizace. Jedná se o přesvědčení, že je někdo méně či více člověkem než někdo jiný, a to na základě jeho biologického původu. Takové smýšlení má na společnost stále veliký dopad. Zaujaté články v médiích, utlačování, politické vydírání, útočné projevy a mnoho dalšího jsou pouze důsledkem nenávisti, kterou si v sobě lidská společnost pěstuje celá staletí. Ta ale nemusí vždy pramenit pouze z konzervativních názorů na svět nebo touhy po nadvládě, ale například z hrůzných zkušeností a strachu o sebe samého. V minulosti jsme byli svědky toho, kam až může lidská nenávist dosáhnout, ale ani po tom všem jsme nedospěli k něčemu tak zásadnímu a ve své podstatě samozřejmému, jako jsou otevřené diskuse a smysluplná řešení vedoucí ke skutečné rovnosti mezi lidmi.

Pro člověka je jednou z nejtěžších věcí pohlížet na problémy nezaujatě. Přirozeně nás vždy emoce strhnou k té či oné straně, ač se tomu sebevíc bráníme. Proto je pojetí tohoto tématu skutečně složité, a to úplně ze všech úhlů pohledu. Člověk si musí sám v sobě ujasnit, jak rasismus a celkové utlačování menšin vnímá, aby ho poté mohl co nejlépe zpracovat. Pohled na tuto problematiku je až neuvěřitelně individuální, a proto tou nejzákladnější věcí, kterou pro zlepšení situace může udělat každý z nás, je co nejvíce o ní diskutovat s lidmi v našem okolí. Kdykoliv se totiž ve společnosti rozvine debata na téma rasismu, je úžasné, kolik nových názorů a zkušeností můžeme získat a také, jak se ze začátku zdánlivě rozdílné názory nakonec spojí v jednotný závěr. I přes to se ale stále najdou tací, kteří si svůj názor nenechají rozporovat a jakékoliv diskuse jsou zbytečné.

Důvodů k rasistickému smýšlení u člověka může být celá řada. V historii se jednalo především o pocit vyššího postavení a nadvláde nad ostatními. Chtíč po moci mnohdy neznal hranic. Lidé žili v přesvědčení, že ostatní rasy jsou pro svět méně cenné než bílá, jelikož do té doby míšení ras nikdy nezažili. A tak vznikly základy celého rasismu. Temná minulost, především černé rasy, plná obchodování s lidmi, nevolnictví a otroctví či období holocaustu, kdy se obětí rasismu staly tisíce nevinných lidí, které si v rámci boje proti rasismu stále připomínáme. To vše je výstrahou před tím, co by již nikdy nemělo opakovat.

Dnes už ale ve většině případů rasistické projevy lidí nepramení z absolutní nenávisti k jiné než bílé rase. Najdou se samozřejmě lidé přesvědčení o tom, že by se rasy mezi sebou rozhodně neměly míchat, že do naší země nepatří žádní cizinci, že všichni černoši žijí necivilizovaně a všichni Arabové jsou teroristé, a spoustě dalších, mnohdy naprosto nesmyslných, předsudků. Je pochopitelné, že každý má svůj názor, za kterým si stojí, ačkoliv to nemusí být vždy ten správný. Co ale pochopitelné není, jsou činy, které jsou lidé schopni na základě svého přesvědčení konat. Jak si může někdo dovolit přijít do obchodu vlastněného obchodníkem jiné rasy a začít mu bez špetky úcty tykat? Co ho vůbec staví do takové pozice? To jsou věci, které se omluvit nedají, ať má člověk názor, jaký chce. Takových lidí ale naštěstí už není tak mnoho. Většina názorů se dnes již shoduje alespoň v těch nejzásadnějších věcech.

Lidem v naší, české společnosti převážně nezáleží na tom, jaké je člověk barvy pleti, národnosti či z jaké společenské vrstvy pochází, ale na tom, jak se chová. Mnohokrát v životě se člověk setká s větou; „Nezáleží na tom, jestli je bílý nebo černý. Jako pitomec se může chovat každý.“ A tak by to mělo být. V životě nás lidé tolikrát překvapí, ať už pozitivně či negativně, že tomu sami ani nebudeme chtít věřit. Nesmíme se nechat strhnout předsudky a nedat vždy na první dojem či názor někoho jiného, ačkoliv je to ta nejčastější chyba, jakou děláme.

Tohle však není ani jediný, ani ze všech nejlepší, úhel pohledu. Ačkoliv se na první pohled zdá jako naprosto ideální a mírumilovné řešení celého problému, setkáváme se s mnohem komplikovanějšími okolnostmi. Jak

známo, každá země má svou vlastní a specifickou kulturu, která se společně s ní vyvíjí celá staletí. Přestože ji v průběhu dějin ovlivnila spousta skutečností, vždy se z ní zachovalo alespoň něco málo, co nikde jinde najít nemůžeme. A to bývá často předmětem sporu, když přijde na problematiku míšení ras či emigrace. Lidé jsou ve své zemi zvyklí na určitá etická pravidla, zvyky a společenské hodnoty. Ty se však u jiných ras mohou velmi lišit, a s tím přichází problémy. Společnost se nemůže shodnout na tom, do jaké míry by se měli příslušníci jiných ras v naší zemi přizpůsobit našim pravidlům. Jedním z příkladů může být zahalování muslimských žen. Činí tak ve víře ke svému náboženství a my je nemůžeme omezovat pouze proto, že jsou v jiné zemi. Ovšem my musíme na jejich území pravidla plně dodržovat a přizpůsobit se.

Ve spoustě lidí zkrátka chování a zvyky jiných kultur vyvolávají strach. Ten může souviset s nepříjemnou zkušeností, kvůli které si postupně vybudujeme nenávist vůči obrovské skupině lidí, kteří v nás pocit nejistoty a nebezpečí probouzí znovu a znovu bez ohledu na to, jak se chovají. Zkrátka jen tím, jak vypadají, nebo k jaké rase patří a jaké chvíle nám připomínají. Také často vzniká na základě nepravdivých informací či událostí z dávné minulosti. Ať už je pocit strachu vyvolaný čímkoliv, je obrovským palivem pro pud sebezáchovy, který však není vždy na místě. Snažíme se za každou cenu chránit především sami sebe a své blízké a neuvědomujeme si, že to děláme na úkor ostatních. Nebo možná uvědomujeme? Jednoduše pod vlivem strachu činíme až příliš radikálně, mnohokrát na základě milných informací, zaslepení předsudky. Není to proto, že bychom byli zaujati proti jiným rasám, nebo se chovali o tolik slušněji než jiní. Pouze si na odlišných lidech snadněji všimneme, často i chceme všimnout, především toho špatného. To v nás budí pocit, že je jejich chování celkově mnohem horší než to naše, i když je tomu mnohdy přesně naopak.

Posuzovat rasovou problematiku a její dopady z pohledu osoby, patřící do té většinové skupiny, je skutečně nepříjemné. Člověku připadá, že mu tato pozice rozhodně nepřísluší, jelikož se jen stěží dokáže vžít do pozice někoho jiného. To, co nám přijde jako obyčejný žertík na odlehčení situace, může pro někoho jiného znamenat velmi hluboký zásah do

sebevědomí. Často se dostaneme do pozice, kde svou poznámkou jen přilijeme olej do ohně, který plane už velmi dlouho. Nikdy si neuvědomíme, kolik lidí před námi mohlo podobný „vtípek“ prohodit, a co to udělalo s psychikou dané osoby. A přesně to bychom měli změnit. Učit děti už od mala, že být odlišný od ostatních je dar, nikoliv něco, za co bychom se měli stydět. Abychom si všichni uvědomili, že nejvíc záleží na tom, jací jsme uvnitř, a zda jsme my sami se sebou spokojeni. Nestačí čekat, že to za nás udělá někdo jiný. Musíme začít sami u sebe a věřit, že všechny ty malé krůčky nakonec dovedou naši společnost do stavu, ve kterém budeme žít šťastněji – vyrovnaně a bez rozdílů.